

УДК 351.86:338.49 (043.2)

**ВИДИ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ПІДХОДИ ДО
УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ****Ірина Гончаренко***Національний авіаційний університет, Київ**Науковий керівник – Катерина Кажан, к.т.н., доц.*

Ключові слова: інфраструктура, критична інфраструктура, управління системою захисту

Вступ. Сучасне суспільство потребує надання послуг та обслуговування життєдіяльності протягом усього свого циклу існування. Для цього створюється інфраструктура з безперебійним функціонуванням, яка сприяє поліпшенню загального добробуту суспільства. Інфраструктурі у всьому світі постійно загрожує значна кількість взаємодіючих антропогенних небезпек і природних явищ, які можуть призвести до перебоїв у роботі окремих її об'єктів або всієї системи інфраструктури в цілому. Військова агресія, якій піддалася Україна на початку 2022, ставить під загрозу не лише життя та здоров'я військовослужбовців та населення безпосередньо на лінії зіткнення, але систему життєзабезпечення населення всієї території України. У Стратегії державної безпеки України проблеми забезпечення інформаційної безпеки, кібербезпеки і безпеки інформаційних ресурсів та КІ визначаються пріоритетними до вирішення у сфері державної політики національної безпеки держави [1].

Матеріали і методи. Питання сутності управління безпекою та КІ розглядали такі вітчизняні учені: В. Абрамов, Д. Бірюков, Д. Бобро, О. Їжак, Г. Ситник, А. Семенченко, О. Суходоля, В. Лядовська, С. Кондратов, С. Кулінська, О. Насвіт, А. Пашков, І. Уряднікова, Л. Щаслива та ін. Крім того, дослідженню проблемних питань безпеки КІ присвячені праці А. Біаласа, А. Венгера, Д. Гритзаліса, А. Лазарі, В. Майсра, Д. Рехака, С. Ріналді, та ін [2]. Засади управління безпекою об'єктів КІ та основні функції органів державної влади визначено в ЗУ «Про критичну інфраструктуру», згідно з яким встановлюються 4 категорії критичності об'єктів КІ: I - особливо важливі об'єкти, які мають загальнодержавне значення, порушення функціонування яких призведе до виникнення кризової ситуації державного значення; II - життєво важливі об'єкти, порушення функціонування яких призведе до кризової ситуації регіонального значення; III - важливі об'єкти, порушення функціонування яких призведе до кризової ситуації місцевого значення; IV категорія критичності - необхідні об'єкти, порушення функціонування яких призведе до кризової ситуації локального значення [3]. Перелік секторів КІ визначається Кабінетом Міністрів України. На нижчих рівнях законодавства України захист об'єктів, які згідно зі світовою практикою належать до сектору КІ, регламентується численними нормативно-правовими актами, що мають переважно

відомчий характер [4], тому для подальшої розбудови системи захисту КІ необхідною є розробка правових, організаційних, методологічних, технологічних та інших інструментів захисту КІ залежно від рівня загроз і ризиків.

Результати. Захист критичної інфраструктури визначає 4 рівні управління системою захисту критичної інфраструктури: загальнодержавний (КМУ та інші регулятори); регіональний та галузевий рівень - центральні та місцеві органи виконавчої влади; місцевий рівень - місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування; об'єктовий рівень - власник чи користувач об'єкту КІ. Для ефективного управління безпекою об'єктів КІ необхідною є оцінка ризиків різної природи, яка здійснюється відповідно до чинних міжнародних стандартів та практик [5]. Якісні методики використовуються в тому числі в умовах проведення бойових дій, тоді як кількісні слід застосовувати в більш спокійні періоди для ефективного перерозподілу ресурсів у мирний та пост воєнний час. Кабмін та НБУ відносять об'єкти до критичної інфраструктури за сукупністю критеріїв: забезпечення об'єктом життєвоважливих національних інтересів; існування загроз щодо об'єкта; тяжкість наслідків руйнування чи пошкодження об'єкта для населення, економіки та соціальної сфери; тривалість ліквідації завданої шкоди; значний вплив на суміжні галузі економіки [3].

Висновки. Отже, на сьогоднішній день найбільш уразливими об'єктами на території України в умовах вторгнення військ РФ є об'єкти КІ: об'єкти оборонного комплексу, аеропорти, електростанції (в тому числі атомні), нафтобази, нафтопереробні підприємства, залізничні та автомобільні шляхи, системи водопостачання та інші системи життєзабезпечення. Місцеве населення, що мешкає неподалік таких об'єктів КІ перебуває в зоні підвищеного ризику. Система об'єктів КІ потребує додаткового захисту в умовах військового протистояння на всій території України. В післявоєнний період необхідних є розроблення комплексного підходу до захисту об'єктів КІ, включаючи військові та інженерно-технічні заходи, впровадження нових технологічних рішень та ін.

Список використаних джерел:

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року
2. Мельничук О. Управління критичною інфраструктурою держави: базові методи та критерії ідентифікації об'єктів // Theory and history of Public Administration. – 2019, issue 3(42). - P.13-27.
3. Закон України «Про критичну інфраструктуру», ВВУ № 1882-IX, 16.11.2021.
4. Стратегія забезпечення державної безпеки, затв. Указом Президента України № 56/2022 від 16 лютого 2022 року (ЕС/ISO 31010:2009, IDT) : ДСТУ ІЕС/ISO 31010:2013. Керування ризиком. Методи загального оцінювання ризику. – Київ : Мінекономрозвитку України, 2015. – 73 с.